

Marijana Pajvančić

A KÜLDÖTTTSÉGEK ÉS VÁLASZTMÁNYAIK SZEREPE A TÁRSULÁSI FOLYAMATOKBAN

A küldöttrendszer összetett társadalmi fogalom és szerves része a társadalmi viszonyok összességének. Univerzális módszere az öngazgatási rendszer szerveződésének, mely a társadalmi tulajdont képező termelőeszközökön, valamint a munkásosztály és a dolgozók hatalmán alapul. Ezért a küldöttrendszert mindig a társadalmi viszonyok alkotórészeként, s ugyanakkor a társadalmi intézmények, viszonyok és folyamatok viszonylag önálló rendszereként kell elemezni, amely befolyásolja a társadalmi viszonyok megváltoztatását. A küldöttrendszer lényege, hogy a munkásosztály és minden dolgozó érdekein alapul, méghozzá a választott testületek és a választóik közötti állandó és közvetlen kapcsolat révén. Ilyen értelemben a küldöttrendszer egyidejűleg az öngazgatásilag társult munka rendszerének és a politikai döntéshozatal folyamatának összekapcsolását is jelenti, teret nyitva az ember teljes felszabadulásának.

A küldöttrendszer előfeltétele annak, hogy osztálylényege kifejezésre jusson valamennyi társadalmi folyamatban. Ha ezeket a többdimenziós és tartalmilag sokrétű viszonyokat alapfolyamataikra bontjuk, akkor nyilvánvaló, hogy a küldöttrendszer a munka és az igazgatás összekapcsolása, ill. túlhaladása annak a folyamatnak, amely elidegeníti a dolgozót, a termelőeszközöktől és a munka eredményétől. Ugyanakkor a termelői és e társadalmilag szükséges munka egymásrautaltságának legkülönbözőbb formáiban is megnyilvánul. És végezetül a küldöttrendszer a politikai hatalom társadalmasítása terén is kifejezésre jut, megváltoztatva azoknak a szerveknek és testületeknek a lényegét és osztályjellegét, amelyekben a politikai hatalom megvalósul.

A küldöttrendszer fogalma magába foglalja a politikai döntéshozatal folyamatában résztvevő alapvető szubjektumok jogainak kötelezettségének és felelősségének megalapozását és intézményesítését is. Ennek értelmében a küldöttrendszerre, valamint a küldöttség és a küldöttségek választmánya integráló szerepének megvalósulására jellemző:

Először: a dolgozók és a polgárok joga, hogy munkahelyük, lakóhelyük szerint, politikailag szervezeten és a társulás különböző formáiba

becapcsolódva küldöttket delegáljanak saját környezetükből azokba a szervezetekbe és testületekbe, amelyek a hatalom és a társadalmi ügyek fölötti igazgatás meghatározott szerepkörét hivatottak betölteni. A dolgozók és a polgárok különféle öngazgatási érdekeinek ez a szervezett kifejezése azután befolyást gyakorolhat a küldött-testületek állásfoglalására, döntéshozatalára. A küldöttrendszer ebben a minőségében tág teret nyit az öngazgatású társulási folyamatok új formái előtt az alkotmányos és a politikai rendszerben.

Másodszor: a dolgozóknak és a polgároknak jogukban áll, hogy meghatározott irányelvekkel lássák el azokat, akiket az igazgatási szervezetekbe és a küldöttségi testületekbe delegáltak.

Harmadszor: a szervezetekbe és testületekbe delegált küldöttek kötelessége, hogy kiküldöik, autentikus szükségleteit és érdekeit juttassák kifejezésre. Úgyszintén a küldöttek kötelessége, hogy kiküldöiktől útmutatást kérjenek, hogy megfelelően részt vehessenek a döntéshozatali folyamatban.

Negyedszer: a küldöttek felelősséggel tartoznak kiküldöiknek az öngazgatási, közéleti és más társadalmi tisztséget betöltökhöz hasonlóan, a személyes és kollektív felelősségre vonatkozó alkotmányos és politikai alapelvekkel összhangban.

A viszonyok és intézmények fejlett rendszerén keresztül, amelyen belül a küldöttrendszert és intézményesítését a társadalmi viszonyok átlényegüléseként kell felfogni, lehetőség nyílik a különböző kezdeményezések és öngazgatási érdekek szabad nyilvánítására, ám ugyanakkor az egyeztetési folyamat biztosítja ezeknek az érdekeknek a szelektálását és összehangolását is, illetve ennek alapján a határozatok meghozatalát. Ez egyúttal a küldöttrendszernek olyan sajátossága, amelyben az állam és az államhatalom közbenjárásával történő társulási folyamatok háttérbe szorulnak és helyükbe lépnek az öngazgatási alapokra helyezett társulási folyamatok. Ebben a folyamatban tehát a munkásosztály érdekeinek dominanciája jut érvényre. A küldöttrendszernek ez a vetülete a szocialista öngazgatású demokrácia feltételei közepette a proletárdiktatúra sajátos megnyilvánulása. Ezzel kapcsolatban Tito elvtárs megállapította: „Az öngazgatású demokrácia politikai rendszere lehetővé teszi a különböző szükségletek és érdekek sokaságának kifejezésre jutását az embernek úgy is mint egyénnek, szűkebb közösségének és a társadalom egészének tekintetében, amelyek a társadalmi munkamegosztásnak, a gazdálkodás különböző feltételeinek és más objektív körülményeknek a következményei. Ezzel egyidejűleg ez a rendszer lehetővé teszi, hogy ezeket az érdekeket általános szocialista alapokon, demokratikusan egyeztessék, és hogy a lehető legjobban tartalmazzák őket a meghozott határozatok. Ezáltal a küldöttrendszer révén, öngazgatásilag és demokratikusan valósul meg a szükségszerű integráció a társadalomban.”¹

Jelen tanulmányunkban az integrációs funkciók megvalósulási formáival és módjával foglalkozunk, nem feledkezve meg a küldöttségeknek és választmányaiknak ezekben a folyamatokban betöltött szerepéről sem.

Következtetéseinket a küldöttrendszer működésének és megvalósulásának empirikus kutatási eredményeiből vonjuk le.

A küldöttségek és választmányaik olyan testületet képeznek, amelyek az öngazgatási szervezetek és közösségek alapszervezeteiben jönnek létre, tehát bennünk közvetlenül juthatnak érvényre a kiküldők érdekei. Ez egyúttal a küldöttségnek egyik fontos funkciója is, és e funkciójának gyakorlásától függ az integrációs folyamatok létrejöttének reális lehetősége. A kérdés tehát az, hogy a küldöttségek és választmányai képesek-e kifejezésre juttatni a dolgozók és a polgárok különböző öngazgatási érdekeit.

A küldöttrendszer tanulmányozása során megállapítást nyert, hogy az öngazgatási érdekek érvényesítésében és megformálásában bizonyos hiányosságok tapasztalhatók. Erre utalnak a következő jelenségek: hiányos az együttműködés a küldöttségek, valamint az öngazgatási szervezetek és közösségek alapszervezeteinek öngazgatási szervei és testületei között. Ritkán tartanak együttes ülést a küldöttségek és az öngazgatási szervek, rendszertelen a kapcsolatuk stb.

Mindez arra utal, hogy a küldöttség még nem tölti be teljes egészében alkotmányos szerepét, a küldöttség még most sem vált a *kiküldő öngazgatási szervezet vagy közösség alapszervezetének szervévé*, hanem szerepét elsősorban a társadalmi-politikai közösség küldött-testületének vagy az öngazgatási érdekközösség közgyűlésének szerveként tölti be.

Ügyszintén megfigyelhető, hogy az öngazgatási szervezetek és közösségek alapegységeiben nagyszámban alakítanak küldöttségeket a társadalmi-politikai közösségek küldött-testületei és az öngazgatási érdekközösségek közgyűlései számára. Ez odavezethet, hogy a küldöttségek csak kismértékben vagy egyáltalán nem működnek együtt. A jelenlegi gyakorlat arra utal, hogy az ilyen rendszerben fennáll a parciális érdekek törvénybe foglalási lehetősége, ami intézményesítésükhöz vezethet.

A begyűjtött adatok azt mutatják, hogy ennek valószínűsége viszonylag kicsi. Az érdekeket nem egyeztetik az öngazgatási szervezetek és közösségek alapegységeiben, ahogyan azt természetesen tenni kellene, hogy ily módon azok szervezeten összefonódnának a szélesebb társadalmi érdekekkel. Az ilyen gyakorlat lehetővé teheti, hogy a küldöttségek ahelyett, hogy a dolgozók és a polgárok érdekeit képviselnék és tükröznék, önálló szubjektumokká válnak, s a dolgozók és polgárok nevében beszélnek, leszűkítve lehetőségüket a politikai hatalom közvetlen gyakorlásában.

Értékeléseinket a következőkkel támasztjuk alá: csökken a dolgozói és a polgárgyűlések kezdeményezése, a küldöttségek olyan kérdésekről tárgyalnak, amelyekről a küldöttségi testületekben döntenek (1977-ben 52 százalék, 1981-ben 29,05 százalék). Hasonló tendencia észlelhető Kosovo SZAT-ban is. Bebizonyosodott továbbá, hogy elenyészően kevés azoknak a küldöttségeknek a száma, amelyek irányt szabnak küldöttüknek a társadalmi-politikai közösségek küldött-testületeiben és az érdekközösségi közgyűlésekben kifejtett munkájához (a kimutatások szerint Vajdaság

SZAT-ban 1980-ban az esetek 50 százalékában a küldöttségek nem befolyásolták a küldöttek munkáját). Ott, ahol irányt szabnak a küldöttnak a társultmunka-szervezetben, ezt többnyire a dolgozói gyűléseken (29 százalék), vagy magában a küldöttségben (22 százalék körül) határozzák meg vagy esetleg az egyik küldött javaslatára, aki behatóbban tanulmányozta a szóban forgó kérdést (10 százalék körül).

A küldöttségek munkatervéről és programjáról szóló adatokról lévén szó, érdemes elidőzni ezeknek a dokumentumoknak a tartalmánál, amivel meghatározzák a küldöttségnek a más küldöttségekkel való együttműködését, illetve a küldöttek irányelveinek a meghatározási módját. E téren nem kielégítő a küldöttségek tevékenysége, de ahol jelentkezik, ott is csak formális. A legtöbb küldöttségnek nincs kidolgozott munkaprogramja (e tekintetben a falusi helyi közösségek küldöttségeiben valamivel kedvezőbb a helyzet).

A munkaprogramot egyébként csak nagy általánosságban fogalmazzák meg, s úgy nem tükrözi kellőképpen a szóban forgó öngazgatási szervezetek és közösségek alapegységei dolgozóinak és polgárainak saját öngazgatási érdekeit és szükségleteit. Mindez azt a benyomást kelti, hogy ezeknek a programoknak az összeállításához részben olyan hozzáállással látnak hozzá, hogy bizonyos érdekeket tükrözzenek, gyakran csak formálisan. Kevésbé tapasztalható viszont, hogy az öngazgatási szervezeteknek és közösségeknek a valós érdekei után kutatnának, továbbá, hogy ezeket a törekvéseket programba is foglalják, amelyekre a küldöttség a saját munkáját építené az adott környezetben. Az adatok azt mutatják, hogy Vajdaság SZAT-ban a második megbízási időszakban csökken azoknak a küldöttségeknek a száma, amelyeknek nincs munkaprogramjuk (1977-ben 67 százalékuknak nem volt, 1981-ben viszont „csak” az 54,2 százalékuknak), jóllehet még így is magas a program nélküli küldöttségek száma. Tekintettel arra, hogy a küldöttségek munkaprogramjában olyan kérdések is szerepelnek, amelyeket részben az ügyrend is tartalmaz, s mivel az ügyrendek szabályozzák a küldöttség alkotmányos szerepének megvalósulását is, néhány ügyrenddel kapcsolatos adatot is felsorolunk.

Az első megbízási időszakból (1977-ből) származó adatok szerint Vajdaság SZAT-ban a küldöttségek 42 százalékának nem volt saját ügyrendje (főként az anyagi termelés küldöttségeinek). A második megbízási időszakban tovább növekszik az anyagi termelés azon küldöttségeinek száma (63,23 százalékra), amelyeknek nincs ügyrendje.

A küldöttség másik fontos alkotmány adta funkciója az öngazgatási érdekek egyeztetése és összehangolása terén jelentkezik. Ennek érdekében a küldöttségnek fel kell vennie a kapcsolatot más küldöttségekkel, különösen ha több delegációnak egy közös küldötte van, hogy meghatározzák ennek a közös küldöttnak a társadalmi-politikai közösség küldötttestületében, vagy az érdekközösségi közgyűlésben kifejtendő munkájához szolgáló irányelveket. A küldöttségnek ez a funkciója egyben a társadalmi integrálódás jelentős eszköze is, s ezért képezi elemzésünk tárgyát. A

küldöttségnek két alapvető feltételt kell biztosítania munkájában ahhoz, hogy az öngazgatási érdekek egyeztetésében és összehangolásában megvalósítsa integráló szerepét. Az első feltétel, hogy demokratikusan egyeztesse az öngazgatási szervezetek és közösségek dolgozóinak és polgárainak érdekeit. A második feltétel, hogy biztosítsa az érdekegyeztetés hatékonyságát, ezáltal is ésszerűsítve a döntéshozatal folyamatát, valamint azt, hogy a küldöttségi testületben határozata valóban kollektív legyen.

A kutatásokból arra lehet következtetni, hogy a küldöttségek alkotmányos funkciója ezen a jelentős területen sem valósul meg teljes mértékben, továbbá, hogy a küldöttségeknek ezt a funkcióját a második megbízási időszakban bizonyos hiányosságok, a tevékenység lankadása és hasonló jellegű jellemzik. Ezt a következtetést számos adattal támaszthatjuk alá, amelyek közül csak néhányat sorolunk fel.

Az említett értékelést a küldöttségek választmánya funkciójának megvalósulására, a küldöttségek közötti együttműködésre és a küldöttek munkájának irányt szabó tevékenység módjára vonatkozó adatokkal támasztjuk alá (ez utóbbiakra vonatkozóan lásd a fent közölteket).

A Vajdaság SZAT-ra vonatkozó adatok arra utalnak, hogy valamivel gyakoribb a küldöttségek közötti együttműködés. Az első megbízási időszakban a küldöttségek közötti rendszeres együttműködés mindössze 18 százalékosra tehető, míg a másodikban ez az arány 22,98 százalékra emelkedik. A pozitív irányzat ellenére azonban a küldöttségek közötti együttműködést ilyen feltételek közepette sem minősíthetjük kielégítőnek, mert még mindig jóval nagyobb azoknak a küldöttségeknek a száma, amelyek nem folytatnak rendszeres együttműködést.

A küldöttek munkájának irányt szabó törekvésekre nézve a küldöttségek választmányait illetően az adatok a következőkre vallanak: az első megbízási időszakban az együttműködés az esetek többségében (54 százalék) csak időnként jelentkezett, míg a másodikban ez az arány csökken (mindössze 22,98 százalék körüli), ugyanakkor azonban gyarapodnak a küldöttségek rendszeres együttműködési formái. Ide tartozik az is, hogy az esetek 20 százalékában a küldöttség munkaprogramjával; 26,90 százalékában pedig a küldöttség ügyrendjével irányozzák elő az együttműködés lehetséges formáit.

Az érdekek egyeztetésében és a küldöttségi testületek döntéshozatalában jelentős integrálási tényező a más küldöttségek állásfoglalásával kapcsolatos tájékozódás. Éppen ezért rámutatunk azokra a jelenségekre, amelyek e téren jelentkeznek a küldöttségek egymás közti viszonyában. Ebben az esetben más jelenségek tapasztalhatók a társult munka, és ismét más a helyi közösségi küldöttségekben. A társult munka küldöttségeiben egyre csökken annak a lehetősége, hogy a döntéshozatali folyamatban tudomást szerezzenek más küldöttségek álláspontjairól (az 1977-es 43 százalékról az 1981. évi 48 százalékra), vagy ilyen jellegű információikhoz csak ritkán jutottak hozzá (1977-ben 34 százalékos, 1981-ben pedig már 40 százalékos a negatív mutató). Ezzel szemben a helyi közösségekben fordított az arány. Így például csökken azoknak az eseteknek a száma,

amelyekben nem lehet tudomást szerezni a másik helyi közösség álláspontjáról (az 1977-es 60 százalékról az 1981-es 43 százalékra). Növekszik viszont azoknak az eseteknek a száma, amikor ritkábban jutnak ilyen információkhoz (1977-ben 27 százalék, 1981-ben 40 százalék), vagy gyakran jutnak hozzájuk (1977-ben 9 százalék, 1981-ben 12 százalék).

Összességében véve a küldöttségeknek az ilyen jellegű tevékenységét sem osztályozhatjuk egyértelműen pozitívan, különösen a társult munka küldöttségeiben tapasztalható irányzatok tekintetében.

A kapott adatok olyan következtetésekre készítetnek bennünket a küldöttségi rendszer e metszetének jelenségeivel és folyamataival kapcsolatban, amelyek eredményes funkcionálásától nagymértékben függ a küldöttrendszer egészének eredményes működése.

A társult munka öngazgatású integrálódásának ilyen alacsony fokán, továbbá a társult munka szubjektumai jövedelmen alapuló kapcsolódásának ilyen formáiban, az alapegységek érdekszféráinak ilyen merev intézményesedése, kölcsönös egymásrautaltságuk hiányában, objektíven olyan irányban hathat, hogy a dolgozó ember bezárkózik parciális érdekei körébe és tovább szűkül számára annak a lehetősége, hogy a legtágabb társadalmi téren egész egyéniségként kifejezésre jusson. Ezek az irányzatok pedig megnehezíthetik a küldöttrendszer egyik legvitálisabb funkciójának az érvényesülését, azt, hogy a dolgozó ura legyen a társadalmi újratermelés folyamatában kiépülő viszonyok egészének. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy kutatásunk során olyan törekvésekre is fény derült, amelyek a szűkebb érdekeket szorgalmazzák, kezdve az öngazgatási szervezetek és közösségek alapegységeitől a társadalmi szerveződés tágabb formáig. Megvannak annak a feltételei is, hogy az öngazgatási részérdekek önálló tényezőként jussanak kifejezésre a döntéshozatal folyamatában, megfigyelhető továbbá, hogy viszonylag leszűkültek és gyakorlatilag alig vannak kihasználva azok a lehetőségek, amelyek a különböző öngazgatási érdekek összekapcsolását célozzák, illetve szavatolják ezek demokratikus és hatékony egyeztetését a döntéshozatal folyamán. Itt emlékeztünk E. Kardelj figyelmeztetésére *A szocialista öngazgatás politikai rendszerének fejlődési irányai* című tanulmányából, amelyben felhívja a figyelmet azokra a nehézségekre, amelyekkel a küldöttrendszer szembe találja magát és amelyekre az adott történelmi és társadalmi feltételektől függően, állandó gondot kell fordítani. Csak így kaphatunk reális képet a küldöttrendszer lehetőségeiről és küszöbölhetjük ki azokat az okokat, amelyek a rendszer megtorpanásához vezethetnek. Felsoroljuk ezeket a mozzanatokot: a forradalom és a társadalom fejlettségi foka, a gazdasági fejlettség és egyenrangúság foka, a társadalmi erőviszonyok, a társadalmi ellentétek és ellentmondások kiéleződése, a bürokratizmus, a technokratizmus, a politikai hatalomért folyó harc, az egyéni ambíciók, az opportunizmus stb.

A küldöttségek kölcsönös kapcsolatának gyöngülése a társultmunkaszervezetek és az újratermelési közösségek jövedelmi viszonyaiból ered. A társultmunka-szervezetek jövedelmi viszonyainak fogyatékosságai a

politikai döntéshozatalban résztvevőket is eltávolítja egymástól, mert a köztük lehetséges kapcsolat nem a reális társadalmi-gazdasági és más közös érdekekből következik, amelyekben a közös munka és a közösséghez tartozás más formái tükröződnének. Ebből adódik, hogy megfontoltan kell eljárni a választóegységek meghatározásakor a területi, illetve a funkcionális szempontok, esetleg ezek kombinálása szerint.

Ezt a megállapítást néhány olyan adattal támasztjuk alá, amelyeket a küldött-testületek döntéseinek és a küldöttrendszer egyes szubjektumainak a döntésre gyakorolt hatása elemzésével kaptunk.

A felmérés szerint 1981-ben Vajdaság SZAT-ban a döntéshozatalnál, az esetek többségében (81,65 százalék) nem végezték el az öngazgatási szubjektumok érdekeinek egyeztetését. Amikor pedig ez megtörtént, érdekes megfigyelni egyes küldötteknek a hatását a konkrét határozatra, amelyet megjegyzéseikkel, kezdeményezéseikkel váltottak ki. A megjegyzések és a kezdeményezések zöme (28,6 százalék) a küldöttségekből érkezett, továbbá a küldöttektől (16,6 százalék), a küldöttségi bázisból (12,1 százalék) és a végrehajtó szervektől (12,2 százalék) eredt. Érdekes lesz mindent összevetni azokkal az adatokkal, amelyek arra vonatkoznak, hogy a küldöttrendszer említett tényezői hányszor kezdeményezték bizonyos kérdések napirendbe iktatását a küldöttségi testületben. A végrehajtó szervek a leggyakrabban jelentkeznek mint kezdeményező (52 százalék), míg a többi szubjektum hatása kevésbé jut kifejezésre: a küldöttségi bázis (9,4 százalék), a küldött-testület munkacsoportjai (6,3 százalék), a küldöttségek pedig az eseteknek mindössze 0,2 százalékában kezdeményezték egy-egy kérdés napirendre tűzését.

A küldöttrendszer szubjektumainak részvétele a kezdeményezés megfogalmazásában a következő sorrend szerint alakult: végrehajtó szervek (66 százalék), az illetékes érdekközösségek (21,6 százalék), a kiküldők (4,6 százalék) és a küldöttség (1,4 százalék).

Adataink tehát arra utalnak, hogy a küldöttségek és választmányaik nem élnek eléggé kezdeményezési jogaikkal. Így erősödik a végrehajtó szervek szerepe és gyöngül a küldöttségek alkotmányos pozíciója. Az alapvető nehézségek ennél fogva abból adódnak, hogy a küldöttségek még mindig nem váltak az öngazgatási szervezetek és közösségek dolgozóinak és polgárainak valódi öngazgatási testületeivé és hogy tevékenységükben nem támaszkodhatnak eléggé kiküldőikre.

A felmérés szerint a második megbízási időszakban Vajdaság SZAT-ban a küldöttségek tagjai ritkábban vettek részt öngazgatási szervezetük, közösségük öngazgatási szerveinek ülésein, mint az első mandátumban (1981-ben 13,44 százalék, míg 1977-ben 74 százalék). A második megbízási időszakban a küldöttségek 10 százaléka nem működött, azoknak a küldöttségeknek, amelyek dolgoztak, 64,79 százaléka egyetlen együttes ülést sem tartott a munkástanáccsal, vagy a dolgozók gyűlésével, amelyen elemezték volna a küldöttség tevékenységét.

Ez a gyakorlat oda vezethet, hogy a küldöttség a küldött-testületnek, illetve az érdekközösségi közgyűlésnek periférikus szervévé válik. Az

észlelt hiányosságok felszámolásának egyik módja a küldöttség és a munkástanács, illetve más megfelelő öngazgatási szerv meghatározott funkcionális kapcsolatának a kiépítése, továbbá arra kell törekedni, hogy a küldöttségek válaszmányának megalakításakor ne csak a területi elv érvényesüljön, hanem az újratermelési körön belüli kapcsolatok is, a munka és az eszköztársítás politikai szervezési formáinak megfelelően.

Összegezőként megállapíthatjuk, hogy a küldöttségek viszonyainak továbbfejlesztése tekintetében egyike a döntő mozzanatoknak a társadalmi munka és a társadalmi eszközök integrációjának magasabb foka, a gazdasági, az öngazgatási és a technológiai egymásrautaltság magasabb szintre emelése egyrészt a munka folyamatában, másrészt pedig azon szubjektumok között, akik a jövedelem és a munkatöbblet megvalósításában, a tervezésben, a munkatöbbletükéről való döntéshozatalban részt vesznek. Manapság az integrációnak éppen ezen a területén jelentkeznek a nehézségek mind az anyagi termelés, mind pedig a jövedelemelosztás, de a küldöttrendszer politikai döntéshozatalában részt vevő szubjektumok horizontális és vertikális kapcsolódása tekintetében is.

Ez olyan gondolkodásra készítet, hogy az öngazgatású integrációban a terület szerinti szerveződési elv eltűzése — a társadalom politikai szervezettségének hatáskörében és azon feltételek között, amelyekben a társadalmi fejlődés jelenlegi fokán a munka- és eszköztársítás folyamatok reálisan végbemennek — egyedül csak a területi bezárkózásnak kedvez, kezdve a társadalom alapsejtjeitől egészen a szélesebb társadalmi szerveződési formákig. A területi szerveződési elvnek nem lenne szabad kizárnia a funkcionális kötődést a gazdasági szubjektumok és a politikai hatalom között és a meghatározott területi kereten kívül is. Ilyen értelemben ajánlatos lenne ezeket a lehetőségeket beépíteni a küldöttrendszerbe is.

Fordította *Soltis Gyula*

Rezime

Funkcije delegacija i konferencija delegacije u ostvarivanju integracije

U radu se analizira način i oblici ostvarivanja integrativnih funkcija u delegatskom sistemu koje se ostvaruju u delegacijama i konferencijama delegacija. Posmatra se način i oblici izražavanja samoupravnih interesa radnih ljudi i građana u delegacijama. Posebna pažnja je posvećena ostvarivanju procesa usklađivanja stavova i interesa u delegacijama. Na bazi podataka dobijenih istraživanjem delegatskog sistema markiraju se i određeni problemi koji se uočavaju u procesu delegatskog odlučivanja, posebno u fazama usklađivanja i usaglašavanja samoupravnih interesa različitih subjekata delegatskog sistema u delegacijama i konferencijama delegacija.

Resumme

Funktionen der Delegationen und Delegatenkonferenzen in der Verwirklichung der Integration

Im Artikel werden die Methoden und Formen der Verwirklichung der integrativen Funktionen im Delegatesystem vorgeführt, die sich in den Delegationen und Delegatenkonferenzen verwirklichen. Die Methoden und Formen des Ausdrucks der selbstverwalterischen Wirkungen der Arbeitenden und Bürger, in den Delegationen, werden untersucht. Besondere Beachtung wird der Verwirklichung des Prozesses der Übereinstimmung der Standpunkte und Interessen in den Delegationen gewidmet. Auf Grund der Daten, die durch die Vorschung des Delegatesystems entstanden sind, werden bestimmte Probleme markiert, die sich im Prozess der delegatorischen Entschliessungen melden, insbesondere in der Phase der Übereinstimmung und Begleichung der verschiedenen selbstverwalterischen Interessen, verschiedener Subjekte des Delegatesystems in den Delegationen und deren Konferenzen.